

Jarosław Jagieła

Od redakcji

Edukacyjna Analiza Transakcyjna 3, 7-10

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Od redakcji

Numer trzeci naszego periodyku potwierdza przekonanie, że projekt nowego czasopisma poświęconego edukacyjnym zastosowaniom analizy transakcyjnej – jako regularnego opracowania naukowego, które nie ma swojego odpowiednika zarówno w naszym kraju, jak również zagranicą – nie jest efemerycznym i incydentalnym pomysłem grupy zapaleńców. Z każdym następnym numerem łatwo dostrzec wyraźnie tworzącą się, a także konsolidującą grupę autorów i sympatyków naszego pisma. Cieszy nas to niezmiernie. Tworzy się bowiem sieć autorów skupionych wokół specyficznej i wąsko specjalistycznej problematyki psychologicznej, która – miejmy nadzieję – przełoży się również na praktykę edukacyjną. Odniesiony już sukces skłania nas ku dalszym planom i zamierzeniom. Jednym z nich jest wyjście poza macierzyste opłotki – w kierunku europejskich obszarów badań społecznych.

Profesor Bolesław Niemierko, od samego początku nasz nieoceniony patron i życzliwy opiekun, zaszczycił nas tym razem kolejnym tekstem dotyczącym osobowości diagnosty pedagogicznego. Nie zawsze pamiętamy bowiem, że jednym z najbardziej fundamentalnych składowych procesu diagnostycznego są właściwości i cechy podmiotu poznającego, jakim jest sama osoba podejmująca trud rozumienia otaczających ją zjawisk edukacyjnych. Przyjętą przez Władysława Jacka Paluchowskiego typologię diagnostów autor poddał weryfikacji przy pomocy inwentarza „Diagnosta edukacyjny”. Jest to metoda własnej konstrukcji, odniesiona do analizy transakcyjnej. Narzędziem pomiaru okazał się w tym wypadku egogram strukturalny – „Kwestionariusz samooceny stanów Ja”, autorstwa członkiń naszego Zespołu, Anny Pierzchały i Adrianny Sarnat-Ciastko. Jakie wnioski z tego niezwykle ciekawego zestawienia wyniknęły – pozostawiam ocenie samych Czytelników. Myślę, że w gronie transakcjonalistów może to stanowić interesujący przedmiot dyskusji i być może także twórczych kontrowersji? Zawarte w konkluzji artykułu z pozoru groźnie brzmiące memento: „Nie powinniśmy się jednak spieszyć z psychoterapią diagnostów nieformalnych, by pochopnie nie gmatwać ich działania edukacyjnego”, przyjmujemy z pokorą i przekonaniem, że nasze działania idą dokładnie w odwrotnym kierunku.

Artykuł *Album rodzinny a skrypt* ukazuje możliwości zainicjowania pracy nad nieświadomym programem życia pacjenta przy użyciu albumu zdjęć rodzinnych. Proces terapeutyczny wykorzystujący podejście narracyjne obejmuje pięć następujących po sobie etapów. Czy jednak taki sposób gromadzenia zdjęć rodzinnych nie jest już anachroniczny? Czy zamieszczane na portalach społecznościowych i forach internetowych zdjęcia, w tym również fotografie najbliższych, zastąpią w ostateczności funkcje, jakie dotąd pełniły tradycyjne albumy rodzinne? Czas pokaże. Artykułem tym wkraczamy w obszar dociekań wykorzystujących paradygmat badań jakościowych.

W tekście kreślącym szeroką perspektywę, jaka rozciąga się od antropologii kulturowej po interesującą nas analizę transakcyjną, Karol Motyl koncentruje się na pojęciu rytuałów. Te niezbyt angażujące i proste transakcje, służące podtrzymaniu więzi międzyludzkich, są rozpatrywane w AT jedynie w skali jednostkowej, co celnie zauważa autor, który – a chcemy to podkreślić z uznaniem – zmierza do otwarcia przewodu doktorskiego z zakresu analizy transakcyjnej. Życzymy mu szybkiej finalizacji tego przedsięwzięcia.

Dział *Na pograniczu dziedzin* mieści w sobie kolejny tekst Pauliny Piaseckiej. Czytelnicy ostatniego numeru EAT być może pamiętają artykuł tej Autorki poświęcony dramatowi Herberta Bergera *Gdy mały ptaszek wypadnie z gniazda* i płynącą stąd analizę relacji międzyludzkich ukazanych w perspektywie AT. Tym razem Paulina Piasecka wyruszyła w obszar filmoznawstwa, analizując problematykę skryptu na podstawie obrazu *Sierpień w hrabstwie Osage*, w którym można śledzić losy dysfunkcyjnej rodziny zamieszkującej w Missouri, USA. Kolejna próba w tym zakresie skłania nas do refleksji nad przypuszczalnym konstytuowaniem nowej, choć przecież od jakiegoś czasu już podejmowanej dziedziny, jaką byłaby literaturoznawcza, filmoznawcza, czy wręcz kulturoznawcza analiza transakcyjna. Przy okazji można zauważyć, że na swojego autora czeka problematyka lektur szkolnych lub literatury młodzieżowej uwzględniająca dorobek AT. Jest to tematyka całkowicie nieobecna w badaniach naukowych.

W tym numerze w dziale poświęconym raportom z badań odnajdziemy również kontynuację artykułu z poprzedniej edycji. Jest to niezwykle interesujący artykuł prof. Ewy Wysockiej oraz Joanny Góźdz poświęcony psychospołecznym korelatom postaw życiowych jako stylów przywiązania, przejawiających się poprzez relacje zarówno do siebie, jak i do innych. Wydaje się, że młodzież licealna stała się tu niezwykle celną dobraną grupą badawczą, ze względu na specyfikę tego okresu rozwojowego. Wiadomo wszak, że to właśnie w tym niezwykle burzliwym momencie życia wyodrębnione przez Autorki parametry badawcze zaczynają znajdować swoje najbardziej pełne urzeczywistnienie.

Uwagę Czytelników pragnę zwrócić na artykuł Adrianny Sarnat-Ciastko poświęcony obrazowi jedynactwa w świetle analizy transakcyjnej. Ten rzetelnie przygotowany tekst jest drobnym fragmentem rozprawy doktorskiej *Tutoring w polskim systemie oświaty. Badania nad rozwojem metody tutoringingu ze szcze-*

gólnym uwzględnieniem efektów jej stosowania dla nauczyciela i ucznia w ujęciu analizy transakcyjnej, która już niebawem stanie się przedmiotem obrony na Wydziale Pedagogicznym Akademii Ignatianum w Krakowie. Mamy przekonanie, że gdy ten numer trafi już do rąk Państwa, będziemy mogli pogratulować stopnia doktora nauk pedagogicznych kolejnej osobie, która swoją rozprawę poświęciła edukacyjnej analizie transakcyjnej.

Wciąż otwartą kwestią pozostaje problem przekazywania i kontroli wiedzy dotyczącej AT. Poprzedni numer naszego periodyku przyniósł ciekawy artykuł Małgorzaty Lubańskiej (*Czy analiza transakcyjna może stać się pomocnym „narzędziem” w pracy nauczyciela?* – EAT nr 2). Tym razem do tej materii odwołuje się tekst Doroty Gębuś, ukazujący możliwości, jakie stwarzają tzw. mapy myśli (ang. *Mindmapping*) jako narzędzie oceny stopnia opanowania treści nauczanych zagadnień. Warto w tym miejscu wspomnieć, że prezentowany materiał został zgromadzony podczas realizacji przedmiotu *edukacyjna analiza transakcyjna*, który od kilku lat znajduje się w programie studiów jednej ze specjalności pedagogicznych (pedagogika społeczna i terapia pedagogiczna) na Wydziale Pedagogicznym Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Czy warto podobny przedmiot wprowadzić na innych kierunkach pedagogicznych i nauczycielskich oraz na innych uczelniach – pozostawiamy bez komentarza. Znaczący paradygmatu badań jakościowych pewnie bez trudu dostrzegą związki stosowanych rozwiązań z procedurą tzw. sieci przyczynowej, która wskazuje na powiązania przyczynowo-skutkowe między różnymi zjawiskami i relacjami ujawniające się między nimi¹.

Tradycyjnie już numer zamykają dwie recenzje. Pierwsza z nich dotyczy pracy zbiorowej pod redakcją znanego i cenionego na świecie transakcjonalisty Richarda G. Erskine, poświęconej problematyce skryptu życiowego. Czytając recenzję, jakże trudno pozbyć się poczucia żalu i zawodu, że jak dotąd zarówno wspomniana książka, jak również inne podobne pozycje o zbliżonej tematyce nie znajdują wciąż swoich polskich tłumaczeń. Druga z recenzji dotyczy poradnika treningu zachowań asertywnych, w którym autorka zauważa również treści związane z AT. Nie jest to koincydencja przypadkowa. Wszak czyż można sobie wyobrazić asertywność zgodną ze znaną formułą: stanowczo – łagodnie – bez lęku, pozbawioną obecności funkcjonalnego stanu Ja-Dorosły? Każdy czytelnik, choćby tylko pobieżnie zaznajomiony z analizą transakcyjną, przyzna, że nie jest to możliwe.

Dodajmy jeszcze na koniec prezentacji trzeciego numeru naszego czasopiśma łacińską maksymę *omne trinum perfectum*², wierząc, że znajduje i w tym

¹ T. Pilch, T. Bauman, *Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2001, s. 346–347.

² Wszystko, co złożone z trzech, jest doskonałe.

wypadku swoje uzasadnienie. Pełną, elektroniczną wersję tego periodyku odnaleźć można na stronie Zespołu Badawczego Edukacyjnej Analizy Transakcyjnej: www.eat.ajd.czest.pl/. Pozostałe publikacje książkowe Zespołu dostępne są natomiast w Bibliotece Cyfrowej AJD: delibra.bg.ajd.czest.pl/.

Jarosław Jagieła
Redaktor Naczelny